خبر

کتاب «دانشمند درمانده» منتشر شد

مجموعه کتاب‌های «داستان‌های اصول کافی» برگزیده داستان‌های عقیدتی، فرهنگی، اخلاقی، اقتصادی، سیاسی و سایر رشته‌های علوم اسلامی از کتاب اصول کافی است که در سه جلد «دانشمند درمانده»، «مژده ابوطالب» و «علی، جان محمد» به قلم روان زنده‌یاد محمد محمدی اشتهاردی برای عموم مردم نگاشته شده است تا همه مردم در سطوح مختلف بتوانند از خرمن فیض کتاب کافی بهره ببرند و درس‌های سودمند اخلاقی و علمی اسلامی را بیاموزند. کتاب دانشمند درمانده جلد اول مجموعه داستان‌های برگزیده کتاب اصول کافی است. در ابتدای این کتاب به‌صورت گذرا اشاره‌ای به زندگی کلینی رازی عالم بزرگ و محدث کبیر قرن دوم و سوم هجری پرداخته و از او به‌عنوان مجدد مذهب در قرن سوم هجری یاد می‌شود. ارزش اندیشیدن و فکرکردن، ارزش علم و دانش، توحید، خداشناسی و مسائل اعتقادی، دعا و نیایش، مسئولیت ما در برابر قرآن مجید از دیگر فصل‌های کتاب دانشمند درمانده است. از مرحوم آیت‌ا... محمد محمدی اشتهاردی نویسنده این اثر بیش از ۲۰۰ کتاب در زمینه‌های تفسیر قرآن، سیره اهل‌بیت(ع)، تاریخ اسلام، دین، اخلاق و ادبیات، به یادگار مانده که این آثار برای عموم مردم به‌ویژه جوانان، ارزشمند و مفید است. کتاب «قهرمان قهرمانان» از مجموعه زندگی پرافتخار از دیگر آثار این نویسنده در انتشارات به‌نشر است.

برش

زبانی که خودش شعر است

یکی از دلایل بسیار مهم قرارگرفتن شعر در متن زندگی و لحظات مردم ایران، به خاصیت و ویژگی منحصربه‌فرد زبان فارسی بازمی‌گردد. شاید بسیار از زبان کسانی که برای اولین‌بار تکلم افراد را به زبان فارسی می‌شنوند، شنیده باشید که می‌گویند وقتی کسی به زبان فارسی حرف می‌زند، متوجه آهنگ و تناسبی دلنشین در زبان‌شان می‌شوند. به عبارت دیگر، اگر به زبان فارسی با شخصی حرف بزنید و صحبت‌تان اصلا درباره شعر و ادبیات هم نباشد، او این احساس را می‌کند که نوعی شعر می‌شنود. دلیل این امر ذات آهنگین و مترنم زبان فارسی است. ما در اینجا بخشی از گفت‌وگوهای افراد به زبان فارسی را می‌آوریم و نشان می‌دهیم این گفت‌وگوها طبق عروض، دارای وزن هستند. زبان فارسی سرشار از این جملات آهنگین است و احساسی که به مخاطب منتقل می‌کند، حس شنیدن موسیقی و شعر است. چند نمونه را ببینید: ایستگاه متروی میدان حر (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)، برای چه صبحانه کم می‌خوری؟ (فعولن فعولن فعولن فعل)، بیرون داره بارون میاد (مفتعلن مفتعلن)، پسرم نمره خوبی نگرفت (فعلاتن فعلاتن فعلن)، ماهی حلوای جنوبی رسید (مفتعلن مفتعلن فاعلن)، از بانک صادرات به من وام داده‌اند (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)، خبرهای جدید از سیل مشهد (مفاعیلن مفاعیلن فعولن)، گیاهان خودرو، علف‌های هرزند (فعولن فعولن فعولن فعولن)، من از تو هیچ پیامی ندیدم این دو سه روزه (مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن)، بازی امروز پخش زنده ندارد (مفتعلن فاعلات مفتعلن فع) و.... از این نمونه‌ها فراوان می‌توان مثال زد. زبانی که این قدر به موسیقی و وزن نزدیک است، بهترین محمل برای تولید شعر در طول تاریخ بوده و یکی از مهم‌ترین دلایل فراگیری شعر نزد فارسی‌زبانان، همین ویژگی منحصربه‌فرد زبان فارسی است.

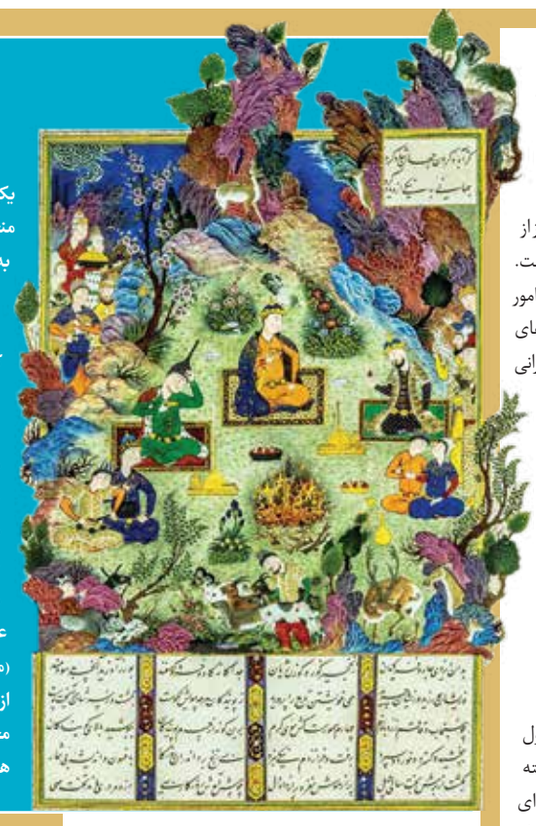

آشوب‌های سیاسی و مذهبی، جهانگیری قدرت‌طلبان، خشونت و مرگ از در و دیوار می‌ریخت، صدای متفاوت عارفان و صوفیان در دعوت به مدارا، دوستی و نگاه عاشقانه به انسان و جهان بر دل مردم می‌نشست و همین باعث شد که اندک‌اندک کار عارفان در ایران رونق بگیرد و به یکی از مهم‌ترین محورهای معادلات اجتماعی و فرهنگی تبدیل شوند.

عارفان برای ارتباط بهتر با مخاطبان خود از شعر بهره می‌بردند. کلام آنان نیز به شعر نزدیک بود چنان که شطحیات عارفانی چون بایزید بسطامی، خواجه عبدا... انصاری، ابوالحسن خرقانی و ابوسعید ابوالخیر از نظر بسیاری از کارشناسان ادبیات، نمونه‌هایی از گونه‌ای از شعر هستند که آنها را شعر سپید می‌نامیم. انس عارفان با شعر و حضور شعر در مجالس آنها به حدی بوده که گروهی ابوسعید ابوالخیر را هم شاعر محسوب کرده‌اند، در صورتی که براساس پژوهش استاد شفیعی‌کدکنی می‌دانیم که ابوسعید شاعر نبوده و همه رباعیاتی که به او نسبت داده‌اند، از شاعرانی دیگر است.

سنایی؛ روشنفکر تمام دوران

نخستین بارقه‌های شعر عارفانه را در دوبیتی‌های ساده، اما عمیق باباطاهر می‌توان جست، اما باید عنوان مهم‌ترین و نخستین شاعر بزرگی که عرفان را با موفقیت وارد شعر فارسی کرد به ابوالمجد مجدود سنایی اختصاص داد. او الگویی برای شاعران پس از خود مانند عطار، مولوی و حافظ بود و تأثیر بسزایی بر شعر عرفانی فارسی داشت. به‌گونه‌ای که استاد بدیع‌الزمان فروزانفر معتقد است قبل از سنایی هم عرفان در متون ادبی دیده می‌شد ولی سنایی به آن تشخص سبکی داد. البته باید این نکته را درباره سنایی موردتوجه قرار داد که او یکی از مهم‌ترین شاعران شعر اجتماعی در تاریخ ادبیات کلاسیک فارسی نیز هست. دکتر مریم حسینی، استاد دانشگاه معتقد است در دیوان هیچ شاعری در ادبیات فارسی نظیر قصاید تندی که او سروده، وجود ندارد، تا زمانی که به عصر مشروطه برسیم. این استاد ادبیات با بیان این‌که قصیده‌های اجتماعی سنایی بخشی از هویت شاعر را تشکیل می‌دهند، می‌گوید: سنایی از روشنفکران جامعه خود است که زمانه‌اش را خوب می‌شناسد و می‌داند که در این زمانه که هست چه کار باید بکند و چطور باید مسئولیت اجتماعی خودش را به عنوان یک انسان اجتماعی انجام دهد. او با اشاره به این‌که مثنوی‌سرایی عرفانی مرهون شعر سنایی است، به بهره‌گیری شاعران از آثار سنایی اشاره کرد و گفت: بدیهی است مثنوی‌های عرفانی با سنایی شکل می‌گیرند. سنایی شاعری بوده که در ادبیات فارسی به‌نوعی آدم شعر عرفانی محسوب می‌شود. همان‌طور که رودکی آدم شعر فارسی است، سنایی را نیر آدم‌الشعرای شعر عرفانی نامیده‌اند. این سلسله بعد از سنایی به دست شاعر بزرگی به نام عطار کامل‌تر می‌شود.

غربی‌ها غزل را از ما گرفتند

تغییر و تحولاتی که شعر فارسی در مضمون پیدا کرد، تنها دگرگونی‌هایی نبود که در طول تاریخ ادبیات این سرزمین ایجاد شد، بلکه شعر فارسی توانست در حوزه صورت و فرم نیز قالب‌های مختص به خود را ایجاد کند. یکی از این قالب‌ها که آن را عروس شعر فارسی می‌شناسند، غزل است. غزل گرچه از تغزل در قصیده‌سرایی نشأت گرفت اما اندک اندک به قالبی خاص و ویژه شعر فارسی تبدیل شد که برخلاف قصیده که از شعر عربی اقتباس شده بود، شناسنامه‌ای تماما ایرانی دارد. غزل‌های زیبایی که از شهید بلخی و رودکی سمرقندی به یادگار مانده، شروع تاریخچه غزلسرایی در نخستین دوره‌های شعر فارسی محسوب می‌شود و بعد از آنها، سنایی، عطار، خاقانی، سعدی، مولانا، عراقی، خواجو، حافظ، جامی، وحشی، صائب، بیدل و در دوران معاصر شهریار، سایه، سیمین، منزوی و بهمنی هرکدام مرحله‌ای جدید در غزلسرایی را به وجود آوردند. شهرت غزل همراه با غزل‌های شاعران بزرگی که به این قالب تشخص بخشیدند از مرزهای ایران فرهنگی گذشت و به قالبی جهانی تبدیل شد، به گونه‌ای که در شعر انگلیس و آمریکا چنین قالبی به وجود آمد و شاعران غزلسرای بسیاری در شعر انگلیسی زبان ظهور کردند.

رباعی، اختراع شاعران ایرانی

دیگر قالب شعر فارسی و ابداع ویژه ایرانیان رباعی است. درباره پیشینه رباعی، مهم‌ترین قولی که به جای مانده، نظر نظامی عروضی است که این قالب را اختراع رودکی می‌داند اما تحقیقات استادان ادبیات از جمله پژوهش گسترده استاد سیروس شمیسا این نظر را که این قالب نتیجه ذوق شخصی باشد، رد می‌کند و معتقد است رباعی‌سرایی یک جریان طولانی بوده و به دست گروه زیادی از شاعران و اهل ذوق محقق شده است. شمیسا دو عامل را در ایجاد این قالب در شعر فارسی مؤثر می‌داند، یکی پهلویات یا دوبیتی‌های محلی که شاعران غیررسمی آنها را در طول تاریخ می‌سروده‌اند و دیگری شعر کوتاه و هایکو که از ژاپن و چین وارد سرزمین‌های شرقی ایران می‌شده که مراودات اقتصادی و فرهنگی با شرق دور داشته‌اند. رباعی با نام و شعر خیام گره خورده و از مرزهای جغرافیایی ایران فراتر رفته است. همچنین بسیاری از اهل نظر معتقدند، قالب مثنوی نیز از ابتکارات شاعران ایرانی بوده و شاعران سرزمین‌های دیگر از جمله شاعران عرب زبان آن را از ایرانیان وام گرفته‌اند. حالا که بحث از قالب‌ها شد، بد نیست بگوییم در دوران معاصر هم شاعران ایرانی، قالب‌های جدیدی به شعر فارسی اضافه کردند. از جمله قالب نیمایی و سپید که خود این قالب‌ها ظرفیت‌های تازه‌ای به شعر فارسی اضافه کرده‌اند و البته بحث درباره آنها مجال دیگری می‌طلبد.

> فردوسی وجه حماسی و اسطوره‌ای را چنان هنرمندانه به شعر فارسی اضافه کرد که بعد از بیش از ۱۰ قرن هنوز هیچ اثری در حماسه به قدرت، شکوه و تأثیرگذاری شاهنامه نیامده است

اندرز از زبان شعر

یکی از کارکردهای مهم شعر فارسی که در طول تاریخ سبب رشد و نفوذ شعر در میان مردم شده، کارکرد تعلیمی آن بوده است. شعر تعلیمی شعری است که هدف اصلی سراینده، آموزش و القای نتیجه‌ای اخلاقی به خواننده است. البته شعر تعلیمی مختص شعر فارسی نبوده و نیست، بلکه آموزش و پند و اندرز از کارکردهایی بوده که رسانه شعر در طول تاریخ برعهده داشته است. برای مثال، ویرژیل، شاعر رومی منظومه‌ای دارد که در آن امور کشاورزی را آموزش می‌دهد. در شعر فارسی هم مواعظ یا شعرهای حکمی از نخستین دوره پیدایش این شعر سروده شده و شاعرانی چون ابوشکور بلخی، رودکی سمرقندی، کسایی مروزی، ناصر خسرو قبادیانی، انوری ابیوردی، ابن یمین فریومدی، خاقانی شروانی و... آثاری در این زمینه دارند که در ذهن و زبان مردم جای گرفته است. شعر تعلیمی سرودن چنان مورد اقبال بوده که برخی شاعران، کتاب‌هایی به صورت اختصاصی در زمینه اندرز دادن و تعلیم درس زندگی به مردم سروده‌اند که شاهکار شعر فارسی در این زمینه بوستان سعدی است که مورد تقلید شاعران متعدد بعد از وی قرار گرفته است.

از صدای سخن عشق

انسان به داستان و داستانگویی نیازی تاریخی دارد. در طول تاریخ ادبیات فارسی، رفع این نیاز را شعر فارسی برعهده داشته است. گفتیم که ادبیات حماسی و داستان‌های اسطوره‌ای باستانی با سروده شدن شاهنامه، به اوج خود رسید اما این پایان کار ادبیات فارسی و منظومه‌های داستانی نبود. منظومه‌های دیگری که در ادبیات فارسی خلق شدند و هرکدام برگ و باری تازه بر این دفتر رنگ‌رنگ افزودند، یا داستان‌های رمزی بودند یا عاشقانه. داستان‌های رمزی، داستان‌هایی است که هدف از بیان آن، اشاره به معناهایی نمادین بوده که در ورای واژه‌ها قرار دارد. برای مثال می‌توان به کتاب منطق‌الطیر عطار اشاره کرد. در ظاهر کتاب، داستان جست‌وجوی پرندگانی در پی یافتن سیمرغ است اما واقعیت این بوده که این پرندگان و این جست‌وجو، بیانی رمزگون است از سرگشتگی سالکان به دنبال یافتن حق و معنای مستتر در این داستان، وحدت وجود است. ادبیات فارسی از این گونه داستان‌ها پر است و مثنوی معنوی مولانا مجموعه‌ای ارجمند از این داستان‌ها و حکایت‌های رمزی است. بخش بزرگی از منظومه‌های داستانی در ادبیات فارسی به داستان‌های عاشقانه اختصاص دارد. سلطان سرزمین منظومه‌های عاشقانه در شعر فارسی، نظامی گنجوی است که سخن را در بیان حال و حالت‌های عاشقانی چون خسرو و شیرین و لیلی و مجنون به اوج رسانده است. منظومه‌های نظامی، باعث ایجاد سلسله‌ای از کتاب‌های شعر داستانی عاشقانه در ادبیات فارسی شد که شاعران بزرگی به پیروی از حکیم گنجه سرودند، از جمله خمسه امیرخسرو دهلوی، گل و نوروز خواجوی‌کرمانی، همای و همایون خواجوی‌کرمانی، شیرین و فرهاد وحشی بافقی، جمشید و خورشید سلمان ساوجی، یوسف و زلیخای جامی و....

هنر اصلی ایرانیان

شعر نه فقط به مهم‌ترین مؤلفه ادبیات فارسی تبدیل شده بلکه ستون فقرات فرهنگ و هنر ایران در طول تاریخ بوده است. ریشه گرفتن این هنر در ذهن و زبان مردم فارسی‌زبان چنان قدرتمندانه بوده که دیگر هنرها تحت‌الشعاع و زیر سایه این هنر قرار گرفته‌اند. شعر در طول تاریخ به هنر اصلی ایرانیان تبدیل شده است. شیفتگی به شعر، باعث ایجاد فرهنگی شفاهی در ایران برمبنای کلام شاعرانه شده و برای همین هنرهای دیگر ایرانی همیشه برای جلوه‌گری نیاز به قرار گرفتن در کنار شعر داشته‌اند. حتی موسیقی که هنری شنیداری بوده، در فرهنگ فارسی متکی به شعر است. موسیقی می‌آمده تا زیبایی‌های شعر را بیشتر به مخاطب نشان دهد. در دیگر هنرها هم اصل بر جلوه‌گری شعر بوده و با پذیرش نقش اصلی شعر در سلیقه و زیبایی‌شناسی مردم ایران، خود را در نسبت با شعر تعریف کرده‌اند.

متن کامل

۱ بسیاری از چهره‌های برجسته ادب و هنر جهان تحت تأثیر شاعران فارسی‌زبان بوده‌اند

۲ ایرانیان در همه ساحت‌های زندگی فردی و اجتماعی خود با شعر گره خورده‌اند

۳ فردوسی توانست زبان فارسی را قدرتمند و حماسی کند

۴ ادبیات عرفانی در نزدیک‌کردن شعر به عموم مردم نقش مهمی داشت

۵ سنایی و عطار دو شاعری بودند که شعر فارسی را رنگی تمام‌عارفانه دادند

۶ شاعران فارسی‌زبان قالب‌هایی چون غزل، رباعی و مثنوی را به شعر اضافه کردند

۷ یکی از دلایل حضور شعر در زندگی مردم، استفاده آنان از شعر تعلیمی و حکمی بوده است

۸ منظومه‌های عاشقانه تحت تأثیر نظامی، جنبه عاطفی و حسی شعر فارسی را به اوج رسانده است

۹ دیگر هنرها مانند نقاشی، خط و موسیقی در ایران تحت‌الشعاع هنر شعر قرار گرفته‌اند

۱۰ یکی از دلایل اقبال به شعر فارسی، ماهیت آهنگین و مترنم زبان فارسی است

هیات

دفاع بنی‌فاطمه از سفرهای تبلیغی مداحان

سیدمجید بنی‌فاطمه، مداح سرشناس کشورمان در فضای مجازی با انتشار پستی در دفاع از سفرهای تبلیغی مداحان اهل بیت(ع) به کشورهای خارجی نوشت: آرمان هیات جهانی، یعنی بی‌قرار باشی تا مردم جهان را با محبوبت آشنا کنی و از این‌که می‌بینی میلیاردها نفر هنوز با کیمیای حسین بیگانه‌اند، بی‌تاب و اندوهگین باشی.

وی افزود: آرمان هیات جهانی، یعنی افق نگاه مان را از کوچه و محله‌مان فراتر ببریم و با هر روشی که مهارت داریم واسطه آشنایی جهان با سیدالشهدا باشیم. سفر تبلیغی یکی از همین روش‌هاست. از همینجا، تشکر ویژه و خداقوت خودم را به برادر عزیزم دکتر میثم مطیعی روانه می‌کنم که با درک صحیح این مهم، مسئولیت و مأموریت خودش را شناخته است. همچنین به برادر عزیز حاج مهدی رسولی و سایر ستایشگران جهادی اهل بیت(ع) هم درود و خداقوت می‌گویم که در سنگر تبلیغ جهانی، پویا و پایدار ظاهر شده‌اند.

دیدگاه

قواعد من درآوردی سینمای ایران

محمود کلاری، فیلمبردار نامدار سینمای ایران در نشست تخصصی بررسی آسیب‌های سینمای ایران گفت: اعتقاد دارم صرفا با جنبه‌های صنعتی نمی‌توان کار در سینما را بررسی کرد، اساسا چیزی که در سینمای ایران با آن مواجه هستیم گرامر و ساختار فیلمسازی است. قواعد ساختاری سینما در ایران من‌درآوردی است و توسط خودمان درست شده و هیچ‌چیز آن با سینمای جهان همخوانی ندارد. او ادامه داد: مثلا ما در اینجا نمی‌توانیم درباره زمان قطعی پایان فیلمبرداری صحبت کنیم، اما در پروژه‌های کشورهای پیشرفته، صاحب فیلم، می‌تواند برای پرداخت دستمزدها برنامه‌ریزی کند. درحالی‌که در اینجا ما نمی‌توانیم از کارگردان درباره تاریخ پایان کار بپرسیم؛ وقتی از او می‌پرسیم کار چقدر طول می‌کشد، می‌گوید نمی‌دانم. حتی ما در اینجا می‌توانیم ماه‌ها فیلمبرداری را به دلایل مختلف طولانی کنیم، چون اختلاف ساختاری سینمای ایران و جهان مهم‌تر از مسائل صنعتی است. در بسیاری از پروژه‌های فیلمبرداری در جهان امکانات فیلمبردار مشخص است و حتی در یک پروژه بخشی از امکانات فیلمبرداری استفاده نمی‌شود، در مقابل ما اینجا یاد گرفته‌ایم با محدودیت‌ها کار کنیم و باز هم کار را به‌طور کامل انجام بدهیم، اما از فرم مرسوم جهان فاصله داریم.

قاب

سربازی در یک نمایش

تا آخر این ماه فرصت دارید که برای دیدن نمایش «ریگ شاه» به تالار مولوی بروید. این نمایش که نویسنده و کارگردان آن، علی پیمان است؛ با بازی فرتاش دوراندیش، نوید محسنیان (مهمان از گروه تئاتر پارادوکس)، مهدی صمیمی، لقمان قادری، امید یوزی، علی پیمان و صدا بازیگران احمد فاروقی، سیدمحمدجواد سیدی‌زاده، رضا مالامیری، محمدرضا دهقان و سعید صباغی روی صحنه است. کمدی، تراژیک ریگ چاه به داستان پنج سرباز در یک پاسگاه مرزی می‌پردازد که با ورود سرباز جدید بهنام داستان‌های عجیبی در پاسگاه رخ می‌دهد. مشاور متن، محمدرضا دهقان و مهدی صمیمی، سرپرست گروه کارگردانی کیانا شاه‌سیاه و دستیار کارگردان: این نمایش، مریم سلیمانی است.